

ข ปัจจัย

๑. เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ แปลว่า อันเขา.....อันเขาพึง.....
๒. ข ปัจจัย มีอำนาจให้พุทธวิได้ เหมือนปัจจัยที่เนื่องด้วย ณ ลงแล้วลบ ข
๓. ให้ลงหลังธาตุที่มีบทรหน้า ๓ ตัว คือ ทุ, สุ, อีส
๔. ในปุงลึงค์แจกตามแบบ ปุริส, ในอิติลึงค์ลง อา ปัจจัยก่อนแล้ว แจกตามแบบ กณฺฐา, ในนปุงลึงค์แจกตามแบบ กุล

ตัวอย่างรูปวิเคราะห์พร้อมทั้งคำแปล

ทุกฺเขน กรียตีติ ทุกฺกรํ (กมฺม)

แปล. ยํ กมฺมํ อ.กรรม ไต เตน อันเขา กรียเต ย่อมกระทำ ทุกฺเขน โดยยาก อิติ เพราะเหตุ นั้น ตํ กมฺมํ อ.กรรม นั้น ทุกฺกรํ ชื่อว่า อันเขาทำได้โดยยาก

ทุกฺเขน ลพฺภตีติ ทุลฺลภา (ภิกฺขา)

ยา ภิกฺขา อ.ภิกฺขา ไต เตน อันเขา ลพฺภติ ย่อมได้ ทุกฺเขน โดยยาก อิติ เพราะเหตุ นั้น สา ภิกฺขา อ.ภิกฺขา นั้น ทุลฺลภา ชื่อว่า อันเขาได้โดยยาก

ทุกฺเขน รกฺขียตีติ ทฺรฺกฺขํ (จิตฺตํ)

แปล. ยํ จิตฺตํ อ.จิต ไต เตน อันเขา รกฺขียติ ย่อมรักษา ทุกฺเขน โดยยาก อิติ เพราะเหตุ นั้น ตํ จิตฺตํ อ.จิต นั้น ทฺรฺกฺขํ ชื่อว่า อันเขารักษาได้โดยยาก

ทุกฺเขน ชานิตพฺโพติ ทฺชฺชานโน (ชีวิตนฺตฺราโย)

แปล. โย ชีวิตนฺตฺราโย อ.อันตรรายแห่งชีวิต ไต เตน อันเขา ทฺชฺชานิตพฺโพ พึงรู้โดยยาก อิติ เพราะเหตุ นั้น โส ชีวิตนฺตฺราโย อ.อันตรรายแห่งชีวิต นั้น ทฺชฺชานโน ชื่อว่า อันเขาพึงรู้ได้โดยยาก

สฺุเขน ปสฺสตีตพฺพนฺติ สฺทสฺสํ (วชฺชํ)

แปล. ยํ วชฺชํ อ.โทษ ไต เตน อันเขา ปสฺสตีตพฺพํ พึงเห็น โดยง่าย อิติ เพราะเหตุ นั้น ตํ วชฺชํ อ.โทษ นั้น สฺทสฺสํ ชื่อว่า อันเขาพึงเห็นโดยง่าย

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

สุเชน กิริยตีติ สุกริ (กมุข)

แปล. ยั กมุข อ.กรรม ไต เตน อันเขา กิริยติ ย่อมกระทำ สุเชน โดยง่าย อิติ เพราะเหตุนี้ ตั กมุข อ.กรรม นั้น สุกริ ชื่อว่า อันเขาทำได้โดยง่าย

อีสิ กิริยตีติ อีสกุกริ (กมุข)

แปล. ยั กมุข อ.กรรม ไต เตน อันเขา กิริยติ ย่อมกระทำ อีสั นิดหน้อย อิติ เพราะเหตุนี้ ตั กมุข อ.กรรม นั้น อีสกุกริ ชื่อว่า อันเขาทำได้นิดหน้อย

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงบอกนามกิตต์ต่อไปนี้ว่า ลงปัจจัยอะไร เป็นรูป และสาธนะอะไร พร้อมทั้งแปล

๑. ทุพฺพโจ (ปุคฺคโล)
๒. สุวโจ (ปุคฺคโล)
๓. ทุสฺสโม (ธมฺโม)
๔. สฺสโม (ธมฺโม)